

PROMOCIÓ DE L'ÚS D'ENVASOS REUTILITZABLES

Fraccions a les quals incideix l'actuació

L'actuació té incidència en la fracció *envasos lleugers*.

Categoria i tipus d'actuació

L'actuació té incidència sobre la *prevenció*.

Justificació

Els envasos d'un sol ús són un dels residus derivats de la indústria, sobretot de l'alimentària, que es generen amb més freqüència. De fet, s'estima que els envasos d'un sol ús són responsables del 36% de tot el plàstic que es genera al món¹, la producció dels quals es podria reduir de forma dràstica si s'introduís l'hàbit d'utilitzar envasos reutilitzables. En aquest context, es calcula que l'any 2040 es podrien disminuir un 80% els plàstics d'un sol ús, simplement fent servir envasos reutilitzables².

Cada vegada més consumidors i consumidores tenen a la seva disposició recipients per aliments, begudes, productes d'higiene o de neteja de materials com vidre o ceràmica. Aquests compleixen la seva funció d'envàs, però sobretot tenen la capacitat de fer-se servir múltiples vegades i tenir una vida útil llarga, aconseguint una disminució en el nombre d'envasos que esdevenen residus. És per això que es recomana que els ens locals fomentin la reducció d'envasos d'un sol ús i la promoció d'envasos reutilitzables ja que poden significar un estalvi d'energia i de recursos significatiu.

¹ Making-reuse-a-reality-report_GPPC.pdf

² Making Reuse a Reality: A systems approach to tackling single-use plastic pollution - Global Plastics Policy Centre (port.ac.uk)

Descripció

Un envàs reutilitzable és aquell que ha estat fabricat, dissenyat i comercialitzat per realitzar múltiples circuits al llarg de la seva vida útil, fent-se servir per a la mateixa finalitat amb la qual s'ha dissenyat. Aquesta tipologia d'envàs es pot aplicar sobretot a la indústria alimentària, tot i que també hi ha altres sectors comercials, industrials i fins i tot domèstics que es podrien beneficiar del seu ús.

En aquest sentit, els envasos reutilitzables es poden fabricar a partir de diferents tipus de materials, especificats a la següent taula:

Principals tipus de materials d'envasos reutilitzables	Principals característiques
Vidre	Inert i amb capacitat de ser reutilitzat moltes vegades. Al final de la seva vida útil és fàcilment reciclable.
Alumini	Molt resistent i també pot fer funció d'aïllant tèrmic mantenint la temperatura dels aliments o begudes.
Acer inoxidable	Elevada durabilitat i també amb capacitat de fer d'aïllant tèrmic.
Tela o malla	Molt resistents, a partir dels quals és poden fabricar bosses reutilitzables.
Silicona	Lleuger i resistent, té una alta resistència a elevats rangs de temperatura.
Plàstic	Molta resistència i mal-leabilitat. No tots els tipus de plàstics es poden reutilitzar, en algunes ocasions una segona vida aquests productes pot ser perjudicial per a la salut a llarg termini. Així doncs, el plàstic més habitual en la producció d'envasos reutilitzables és el <i>polipropilè (PP)</i> un material caracteritzat per ser estable i resistent a la calor.

Taula 1. Tipologia de materials emprats per la fabricació d'envasos reutilitzables i principals característiques. Font: Institut Cerdà a partir del Protocol per la reutilització de Rezero i el document Making reuse a reality, University of Portsmouth, 2023.

Figura 1. Diferents materials i tipologies d'envàs reutilitzable. Fonts: Ajuntament de Sant Joan Despi, Ecoembes.com, iStock i Getty Images, 2023.

Per a què la reutilització d'envasos sigui efectiva, un cop s'ha fet servir el següent pas és rentar els envasos per garantir la seva correcta higienització i que puguin tornar a ser utilitzats. Aquest procés es pot dur a terme de manera interna, és a dir que l'establiment que ofereix l'envàs s'encarregui de netejar i tornar-lo a posar en circulació, però també es pot externalitzar, amb les mateixes institucions o empreses que s'encarreguen tant del transport de l'envàs fins a la planta de rentat com de la neteja i el transport final perquè el producte es pugui posar en funcionament i sigui usat un altre cop. Així mateix, el servei de neteja i higienització es pot establir mitjançant un conveni amb un Centre Especial de Treball (CET).

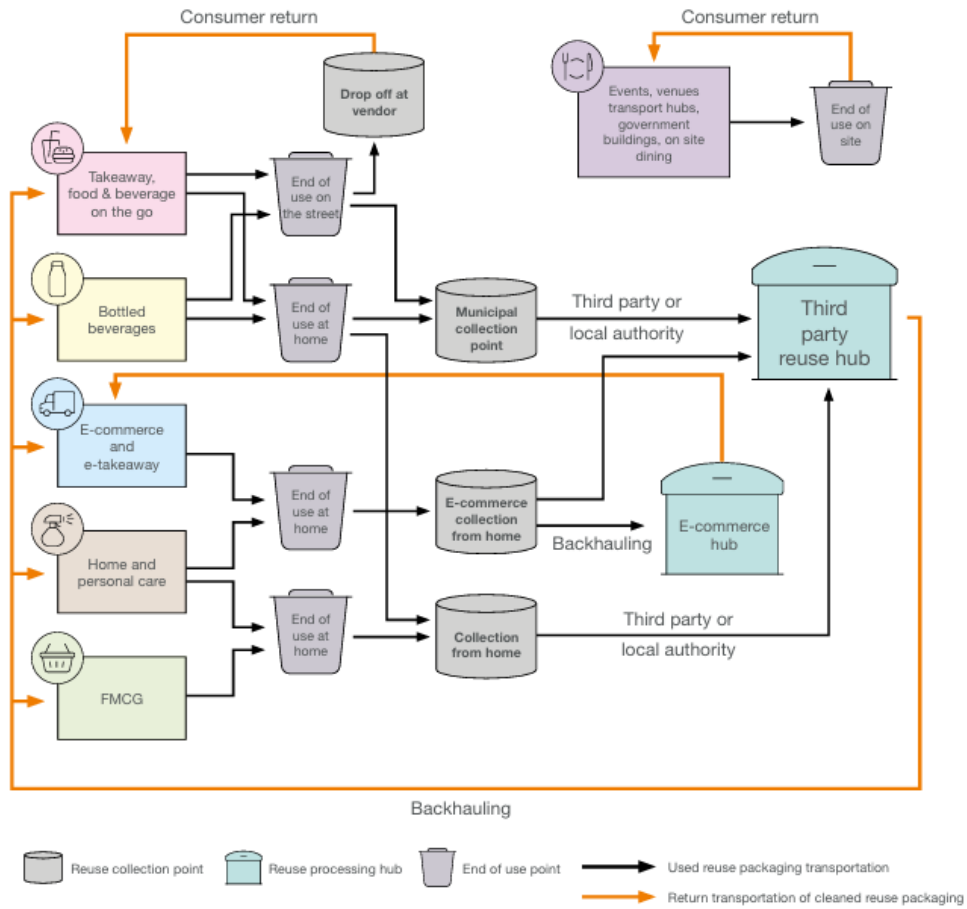

Figura 2. Diferents mètodes per retornar els envasos reutilitzables segons l'ús que tinguin. Font: University of Portsmouth, Global Plastics Policy Centre, 2023.

Segons la tipologia de material del qual està fabricat l'envàs, aquest pot tenir més o menys cicles de vida útil. Per a què un envàs es consideri reutilitzable s'espera que aquest tingui una vida útil d'entre 10 i 20 cicles de consum³. Per exemple, dels envasos de vidre, com les ampolles, es calcula que tenen un cicle de vida útil que permet reutilitzar-les 8 vegades, tal com mostren els resultats de la iniciativa reWINE⁴.

³ ECOLAS-PIRA, 2004.

⁴ <https://www.rewine.cat/ca/resultats-i-recursos>

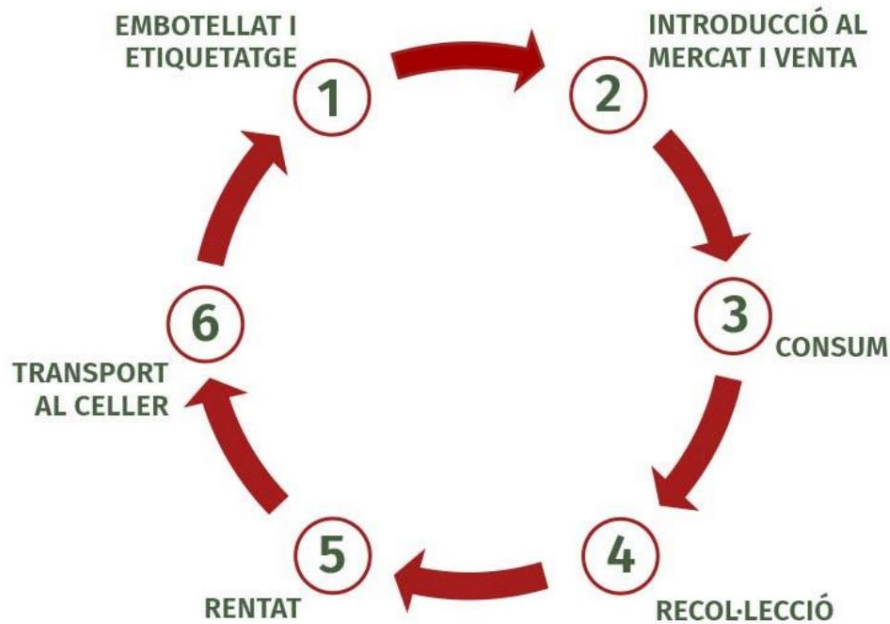

Figura 3. Cicle de vida útil d'una ampolla de beguda. Font: reWINE, 2023.

Les iniciatives de reutilització d'envasos es poden dur a terme en diferents establiments o activitats, com per exemple:

- Mercats municipals.
- Càterings a les escoles, hospitals o empreses públiques.
- Botigues de menjar per emportar o *take-away*.
- Supermercats.
- Bars i restaurants.
- Empreses que es dediquen al comerç en línia i lliurament a domicili.

Per tal que la reutilització sigui efectiva, es poden aplicar diversos mecanismes com per exemple l'aplicació incentius (descomptes i/o avantatges) perquè els clients duguin els seus propis envasos⁵ o facin servir envasos reutilitzables oferts pel propi establiment, implementar sistemes de cobrament addicional per a les compres realitzades amb envasos d'un sol ús o

⁵ Sempre i quan compleixin les condicions sanitàries especificades en el Protocol per la Reutilització. Protocol per garantir el dret de les persones consumidores a comprar amb elements reutilitzables impulsat per Rezero i l'Agència de Residus de Catalunya, 2021.

aplicar un sistema de dipòsit per garantir-ne la devolució/recuperació per part de l'establiment permetent recuperar el seu import per part de l'usuari un cop es retorna l'envàs.

En aquest sentit, els ens locals poden impulsar actuacions específiques per tal de fomentar l'ús d'envasos reutilitzables per part de la ciutadania a través de la distribució d'envasos reutilitzables o finançant la totalitat o part dels costos associats a l'adquisició del material necessari, a l'operativa de logística inversa, etc.

Per altra banda, es recomana que els ens locals, de forma coordinada amb totes les parts implicades, desenvolupin campanyes de comunicació presencials, amb presència als principals canals de comunicació (televisió, ràdio, premsa, pàgina web o xarxes socials), per informar tant a la ciutadania general com a les empreses interessades dels beneficis d'aquesta pràctica. Aquestes campanyes poden incloure informació sobre:

- Quins són els envasos que s'accepten i quines condicions han de tenir.
- Quins són els productes que es poden adquirir amb aquests envasos reutilitzables.

Figura 4. Campanya "Compra sense plàstic" impulsada per la Mancomunitat d'Escombraries de l'Urgellet. Font: Mancomunitat d'Escombraries de l'Urgellet, 2021.

Zona d'implementació recomanada

L'actuació es pot desenvolupar en qualsevol tipus de municipi i/o activitat comercial.

Mitjans necessaris

Els mitjans necessaris per poder desenvolupar aquesta actuació són:

- L'adquisició/distribució gratuïta d'envasos reutilitzables.
- En cas que els envasos es proveeixin/retornin a la pròpia activitat, és necessari disposar de mitjans per a la logística inversa així com per permetre la correcta higienització dels envasos.

Paral·lelament, en funció de la campanya sensibilització que es defineixi, es podrà podria requerir:

- Material com fulletons, tríptics, cartells, és a dir, l'edició de materials impresos.
- Difusió a través dels canals digitals de l'ens local (pàgina web) així com de les principals xarxes socials.
- Si es realitza una campanya de proximitat, s'haurà de recórrer a educadors ambientals que es poden localitzar en punts estratègics del municipi o en els establiments adherits a la iniciativa de reutilització d'envasos.

Beneficis i resultats potencials

Mitjançant aquesta actuació s'hauria de reduir de forma significativa la generació d'envasos d'un sol ús, i conseqüentment la disminució de recursos i matèries primeres. La disminució de la generació de residus permet la reducció de la despesa econòmica que han de fer les administracions locals per a la gestió dels residus recollits.

Amenaces

La principal amenaça existent és que l'establiment no accepti aquesta tipologia d'envàs al·legant possibles problemes sanitaris rebutjant l'ús de recipients, envasos o bosses si considera que no reuneixen les condicions d'higiene adequades per garantir la seguretat del producte. En aquest sentit, cal informar a les persones consumidores de les condicions en què han d'estar els envasos.

Costos

Els costos associats al desenvolupament d'aquesta actuació són variables en funció de com es defineixi la iniciativa. Pel que fa a l'adquisició d'envasos reutilitzables, el cost oscil·la entre 2,5-3,5 €/unitat, variant en funció de la tipologia de material.

Pel que fa als costos associats a la campanya de sensibilització varien en funció de com es defineixi, per exemple, el nombre de persones que conformen el públic objectiu, si es realitzen campanyes de publicitat en mitjans de comunicació o si s'utilitzen materials impresos, etc.. També s'han de considerar les despeses derivades de la higienització dels envasos perquè puguin ser posats en circulació després de ser usats.

Fonts de finançament

Aquesta actuació s'hauria de finançar amb fonts pròpies de l'Ajuntament. No obstant això, existeixen diverses experiències impulsades per part d'entitats privades que compten amb el suport de les administracions públiques locals i/o autonòmiques.

Indicador de seguiment

- Evolució de la disminució en la generació d'envasos d'un sol ús (unitats: kg).
- Nombre d'envasos reutilitzables repartits i/o en circulació entre les persones participants (unitats: nombre d'envasos).

Municipis on s'ha implementat l'actuació

Aquesta iniciativa es troba implementada en diversos municipis de Catalunya, així com institucions públiques. Un exemple és la Mancomunitat d'Escombraries de l'Urgellet, que dona servei a 11 municipis de l'Alt Urgell i la Cerdanya amb una població de més de 16.000 habitants⁶. L'any 2022 va decidir promoure l'ús de tapers per comprar carn i peix a les botigues dels municipis i així reduir el consum de plàstics d'un sol ús. Paral·lelament, la Universitat Autònoma de Barcelona, Cerdanyola del Vallès (57.291 habitants⁷, Vallès Occidental), va implementar una prova pilot per impulsar l'ús d'envasos reutilitzables al bar de les facultats de Ciències de l'Educació i de Traducció i d'Interpretació. A més, al mercat del barri del Carmel de la ciutat de Barcelona (1.636.193 habitants⁷, Barcelonès) hi té lloc la prova pilot de la iniciativa PAKA, per fer servir envasos reutilitzables a l'hora de fer les compres. Cal registrar-se al web o a la paradeta Paka del Mercat del Carmel, recollir els envasos i comprar aliments que es poden conservar en aquells envasos. Abans de 14 dies s'ha de retornar l'envàs a la paradeta on el deixaran llest per tornar-lo a fer servir⁸.

Per altra banda, també existeixen iniciatives impulsades per entitats privades que compten amb el suport de les administracions públiques com per exemple, a la ciutat de Barcelona (1.636.193 habitants⁷, Barcelonès) hi té lloc la iniciativa RE-POT, una pàgina web que permet fer la compra d'aliments en línia amb envasos reutilitzables. Finalment, una altra iniciativa per fomentar els envasos reutilitzables és l'empresa POTS situada també a la ciutat de Barcelona, és un sistema de gestió d'envasos reutilitzables. L'empresa s'encarrega del transport, de la neteja i de retornar els envasos, un cop higienitzats, perquè es puguin tornar a utilitzar.

Bibliografia i enllaços d'interès

- Protocol per la Reutilització, Rezero 2023. https://rezero.cat/wp-content/uploads/2022/07/Protocol_Reutilització_08.pdf

⁶ Àmbit territorial | Mancomunitat d'Escombraries de l'Urgellet (meu.cat).

⁷ Idescat, 2023.

⁸ <https://paka.cat/>

